

UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 631.15:634/635(478)

SIMCIUC ELENA

**SPORIREA COMPETITIVITĂȚII SECTORULUI
ANTREPRENORIAL DIN REPUBLICA MOLDOVA
PRIN PRISMA MANAGEMENTULUI INOVAȚIONAL**

**Specialitatea: 521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
(ÎN DOMENIU DE ACTIVITATE)**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul departamentului „Administrarea afacerilor și limbi moderne” a Universității Agrare de Stat din Moldova

Conducător științific:

Cimpoieș Dragoș, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova.

Referenți oficiali:

Ganea Victoria, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova;

Dodu Aliona, doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea Tehnică a Moldovei.

Componența consiliului științific specializat:

Perciun Rodica, doctor habilitat în științe economice, conferențiar cercetător,
Institutul Național de Cercetări Economice, *președinte*

Sârbu Olga, doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova, *secretar*

Litvin Aurelia, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar;
Universitatea Agrară de Stat din Moldova, *membru*

Levitskaia Alla, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
Universitatea de Stat din Comrat, *membru*

Jalencu Marian, doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova, *membru*.

Susținerea va avea loc la **25 iunie 2021 ora 11-00** , în ședința Consiliului Științific Specializat D521.03-21-18, din cadrul Universității Agrare de Stat din Moldova, pe adresa: MD 2049, mun. Chișinău, str. Mircești, 42, sala E - 326.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova și la pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la 24 mai 2021.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

Doctor în științe economice, conferențiar universitar

Sârbu Olga

Conducător științific:

Doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Cimpoieș Dragoș

Autor

Simciuc Elena

CUPRINS

1. Repere conceptuale ale cercetării	4
2. Conținutul tezei	6
3. Concluzii generale și recomandări	20
4. Bibliografie	24
5. Lista publicațiilor autorului la tema tezei	25
6. Adnotare (în română, rusă și engleză)	27

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Actualmente, gestionarea cu succes a activităților inovatoare a devenit premisa de bază pentru dezvoltarea atât a companiilor, cât și a economiilor naționale [13]. Totuși, activitățile inovatoare deja de mult timp nu mai sunt privite doar ca un proces liniar. Conform noii perspective, rolul statului este de a sprijini interacțiunea dintre știință și afaceri datorită resurselor umane care posedă cunoștințe și capacități sporite, astfel încât sectorul antreprenorial prin implementarea managementului inovativ să poată transforma rezultatele cercetării în tehnologii și inovații noi. Scopul principal al statului, în asemenea situații, constă în sporirea eforturilor de a crea atât condiții adecvate, cât și a spori nivelul de conștientizare a societății privind utilizarea managementului inovativ în cadrul întreprinderii, ceea ce se va solda cu sporirea competitivității întregii țări.

În acest context, tema de cercetare propusă de autor este de maximă actualitate și interes științific. Mai mult ca atât, importanța acestui subiect crește odată cu sporirea competitivității sectorului antreprenorial prin inovații, iar identificarea unor noi instrumente și mecanisme pentru asigurarea dezvoltării durabile constituie o prioritate la nivel politic nu doar în Republica Moldova, dar și în țările considerate, la moment, ca principalii jucători pe arena economică și politică mondială.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Argumentele enumerate de mai sus demonstrează importanța subiectului și necesitatea unui studiu mai aprofundat. Punct de pornire în cadrul prezentei lucrări a fost studierea a peste două sute de surse bibliografice a cercetătorilor economiști cu renume din străinătate, care au investigat procesele antreprenoriale, conceptul de competitivitate și procesele conexe, inovarea și savanții din Republica Moldova, care, de asemenea, au explorat domeniile enumerate, însă prin prisma unui element inalienabil cu specific național. În prezent, cercetările și studiile ce vizează managementul inovativ și interdependența strânsă dintre implementarea anume a acestui tip de management de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenori datorită practicării lui sunt la faza incipientă, fiind elucidate insuficient la nivel național. Acest lucru se explică prin faptul că condițiile-cadru instituționale, organizaționale, juridice, economice sunt neclare și fragmentate. De asemenea, lipsesc mecanismele infrastructurii necesare pentru dezvoltarea mediului de inovare.

Scopul tezei constă în determinarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovativ de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de către antreprenori datorită practicării acestui tip de management.

Obiectivele lucrării sunt: studierea și sistematizarea doctrinei necesare pentru înțelegerea profundă, completă și comprehensivă a conceptelor esențiale; analiza nivelului competitivității și inovării Republicii Moldova în clasamentul global; analiza

activității de inovare a întreprinderilor studiate din Republica Moldova; demonstrarea influenței managementului inovațional asupra activității inovaționale și rolul acestuia în sporirea competitivității activității antreprenoriale; elaborarea unor recomandări și propuneri practice pentru dezvoltarea sistemului național de inovare și promovarea modelului lansat de SMART Caffes.

Metodologia cercetării științifice se bazează pe metode științifice generale: modelarea istorică, logică și dialectică, cu ajutorul cărora a fost obținută esența conceptelor cercetate. În a doua parte a fost utilizată o metodologie care permite formalizarea, sistematizarea și corelarea datelor și factorilor care influențează nemijlocit ipoteza cercetării. De asemenea, în cercetarea elaborată au fost utilizate metode științifice sociologice, menirea cărora a constat în expunerea și modelarea logică, dar și verificarea rezultatelor cercetării obținute. Metodele respective sunt foarte necesare pentru cercetare, deoarece completează datele statistice limitate cu privire la procesele de implementare a managementului inovațional în Republica Moldova.

Ipoteza de cercetare constă în presupunerea că există o interdependență strânsă și o influență semnificativă între implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenori datorită practicării acestui tip de management.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării rezidă în dezvoltarea și testarea modelelor de analiză a regresiei multifactoriale pentru a evalua factorii care influențează eficiența managementului în cadrul întreprinderii, evaluarea calității modelului de regresie econometrică, evaluarea impactului factorilor structurali, organizaționali și socio-economici asupra venitului din vânzările întreprinderii și propunerile practice de îmbunătățire a stării actuale a economiei naționale din perspectiva inovării.

Problema științifică importantă soluționată constă în argumentarea și demonstrarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenorii studiați datorită practicării acestui tip de management.

Semnificația teoretică a tezei constă în investigația, interpretarea și fundamentarea clară a conceptelor de bază, colectarea, interpretarea și aplicarea în practică a datelor primare și secundare, dar și în elaborarea chestionarului pentru colectarea datelor primare, necesare studierii caracteristicilor întreprinderilor cercetate și care au implementat managementul inovațional în Republica Moldova, reflectarea aspectelor procesului multidimensional de evaluare și impact al activităților de inovare organizațională cu accent specific pe managementul inovațional cu privire la activitatea și competitivitatea întreprinderilor.

Valoarea aplicativă rezidă în activarea mecanismului de consolidare a sistemului de inovare în trei instituții de învățământ superior din Republica Moldova și patru de peste hotare datorită dezvoltării subdiviziunilor specializate în susținerea inovării și

infrastructurii inovaționale, ceea ce constituie un factor care contribuie, în mod direct, la realizarea obiectivelor din planul de acțiuni pentru implementarea Programului național în domeniul cercetării și inovării pentru anii 2020-2023.

Rezultatele obținute, care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante, constau în argumentarea și demonstrarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenorii studiați datorită practicării acestui tip de management. În consecință, are loc fortificarea avantajului competitiv, sporirea competitivității la nivel statal și stimularea creșterii economice.

Implementarea rezultatelor științifice. Cele mai semnificative rezultate au fost implementate de către: Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Asociația pentru Susținerea Inovării și Dezvoltării Durabile „Impuls”, Centrul de Carieră din cadrul Universității de Stat de Limbi și Științe Sociale din Yerevan „BRUSOV”, Universitatea inovării din Minsk și de ÎI „Popov Serghei”, toate confirmate prin documente de implementare a rezultatelor științifice din cadrul tezei de doctor.

Aprobarea rezultatelor tezei. Rezultatele teoretico-metodologice și practice obținute de autor în urma cercetărilor efectuate au fost reflectate în prezenta lucrare, reviste specializate de specialitate naționale și străine și în materialele conferințelor naționale și străine. Autorul a participat la 8 conferințe și evenimente de anvergură naționale și internaționale, în cadrul cărora au fost raportate și aprobate rezultatele expuse în lucrări.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele tezei au fost reflectate în 11 articolele publicate (cu un volum de 5 c.a.) în reviste internaționale, naționale și în materialele conferințelor științifico-practice internaționale.

Volumul și structura tezei. Teza cuprinde: adnotare (în română, engleză, rusă), lista de abrevieri, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 235 titluri, 27 de anexe, 128 de pagini de text de bază, 40 de figuri și 42 de tabele.

Cuvinte-cheie: inovare; competitivitate; management inovațional; inovații organizaționale; sector antreprenorial; capital uman înalt calificat; triumphiul cunoașterii; societatea cunoașterii; potențial inovațional; Sistemul Național de Inovare.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul I, intitulat „*Fundamente teoretico-metodologice ale competitivității sectorului antreprenorial și ale managementului inovațional*” are scopul de a interpreta și fundamenta conceptele-cheie cu care operează prezenta lucrare, de a prezenta principalele teorii, punctele de vedere abordate în lucrările renumiților savanți și modelele aferente conceptelor-cheie selectate, precum și de a evidenția indicatorii utilizați în acest domeniu.

Competitivitatea este un concept multifactorial. În funcție de nivelul la care se

aplică, el își capătă propriile caracteristici. Însă, în prezent, în literatura de specialitate nu există nici o definiție unanim acceptată atât la nivel micro, cât și macroeconomic, ci doar numeroase abordări. Până la apariția abordărilor moderne ale teoriilor privind comerțul internațional, care este catalizatorul creșterii nivelului de concurență, evoluția acestor teorii a parcurs mai multe faze, începând cu paradigma forței competitive, bazate pe dotarea cu resurse și factori de producere, până la competitivitatea bazată pe cunoștințe și inovare. Această evoluție a fost determinată de faptul că teoriile clasice ale comerțului, formulate de Adam Smith, David Ricardo, John Mill, John Keynes, Joan Robinson, Joseph Schumpeter, Paul Heyne, Friedrich Hayek, Frank Knight, nu au mai fost în măsură să răspundă problemelor noi. Pornind de la această constatare, apariția teoriilor moderne ale competitivității era previzibilă și necesară. Actualmente, una dintre cele mai solicitate teorii care se bucură de o atenție și recunoaștere sporită este modelul lui Michael Porter [10, 11]. Ambiguitatea conceptului de competitivitate duce la absența metodei unice de evaluare a dinamicii competitivității unei sau altei națiuni. În acest sens, pot fi evidențiate două dintre organizațiile internaționale, *metodologiile* cărora diferă între ele datorită factorilor selectați, evaluarea indicilor calculați și cuantificarea nivelului de competitivitate a țării. Institutul Internațional pentru Dezvoltarea Managementului (IIDM) de la Lausanne editează în fiecare an Anuarul Competitivității Mondiale, care conține clasamentul celor mai competitive națiuni ale lumii [8]. Metodologia utilizată de IIDM permite evaluarea competitivității națiunilor care ține cont de evoluția mediului global și cercetările noi apărute. În Anuarul Competitivității IIDM, economiile acestor 63 de țări sunt evaluate și ierarhizate bazându-se pe 342 de criterii. O altă concepție și metodologie este folosită de prestigioasa instituție internațională Forumul Economic Mondial de la Geneva (FEM), la bază căreia stă modelul lui Porter. Prin urmare, Indicele Global al Competitivității (IGC) creează o imagine integratoare a celor mai importanți factori care survin pe parcursul formării competitivității naționale. Tabloul competitivității globale este prezentat anual, începând cu anul 1979. Institutul European de Administrare a Afacerilor (IEAA) și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) vin să întregescă acest tablou cu indicatori relevanți privind inovația.

Cu referire la Republica Moldova, menționăm că, în prezent, are o economie bazată pe factorii primari, alături de statele, precum: Bangladesh, Burkina Faso sau Tadjikistan, aflate predominant la prima etapă descrisă în modelul porterian.

Este important de remarcat faptul, subliniat încă de Peter Drucker, că factorul-cheie al sporirii competitivității devine sectorul antreprenorial care, prin agenții economici, aplică cunoștințele, implementează inovațiile și efectuează transferul tehnologic. Astfel, vorbind despre competitivitatea națională, de fapt, ne referim la competitivitatea antreprenoriatului care nemijlocit este implicat în lupta concurențială, atât pe piața internă, cât și pe cea externă [6]. Sectorul antreprenorial, fiind constituit din totalitatea persoanelor fizice și juridice care își desfășoară diferite genuri de activitatea în mod

independent în scopul obținerii unui venit în conformitate cu prevederile normative, într-un anumit moment, pe teritoriul unui sau mai multor state. În această ordine de idei, devine clar de ce, actualmente, marele puteri mondiale creează toate condițiile pentru sectorul antreprenorial, necesare utilizării de către ultimii a instrumentelor pentru producerea beneficiilor social-economice naționale [5]. Aceste instrumente fiind definite ca cunoștințele capitalului uman, forța de muncă înalt calificată și inovațiile. Trebuie remarcat faptul că, atunci când se evaluează competitivitatea unei țări, se acordă o atenție specială potențialului său inovator. Una din primele și cele mai complete descrieri ale inovării sau procesului de inovare în domeniul științelor economice a fost realizată de către economistul și politicianul american J. Schumpeter, în lucrarea sa „Teoria dezvoltării economice” în anul 1930. Însă, în calitate de catalizator al dezvoltării activităților de inovare a servit situația economică după cel de-al doilea război mondial, când inovarea a început să fie privită ca indispensabilă pentru supraviețuirea economică și tehnologică a națiunilor și companiilor, fapt ce a dus la utilizarea acesteia pe scară largă, intensificarea activităților de cercetare științifică și implementarea managementului inovațional [9]. În literatura economică modernă nu există o terminologie armonizată și unanim acceptată privind termenul „**inovare**”, motiv din care concept este un subiect permanent de discuție.

De remarcat, că A.I. Prigojin, doctor în filosofie, profesor, susține că inovarea reprezintă o noutate, schimbare semnificativă, reorganizare care poate să aibă loc în orice domeniu de activitate umană, ea contribuie la satisfacerea necesităților existente a societății, iar aplicarea ei aduce beneficii economice tangibile antreprenorului. Prin urmare, inovația este un rezultat final care are loc în urma luării deciziei corecte de manager creativ și talentat. Una dintre cele mai recunoscute definiții este scrisă de către economistul american Peter Drucker, care afirmă că inovarea reprezintă un proces de dotare cu ceva nou, îmbunătățire a condițiilor sau majorarea nivelului de utilitate, iar inovația este instrumentul specific al unui manager întreprinzător, mijlocul prin care el exploatează schimbarea ca o ocazie pentru diferite afaceri sau diferite servicii. Actualmente, o componentă esențială a competitivității este integrată în structurile, procesele organizatorice, produse și servicii în cadrul unei firme. În această ordine de idei, definiția prevăzută de manualul Oslo, elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care se consideră ca bază internațională primară pentru definirea și evaluarea activităților de inovare, precum și pentru elaborarea și utilizarea datelor aferente, în calitate de sursă de referință fundamentală pentru a descrie, a identifica, a evalua și a clasifica inovațiile la nivel de firmă, prevede: “inovarea reprezintă implementarea unui produs (bun sau serviciu) sau proces nou sau semnificativ îmbunătățit, o nouă metodă de marketing sau o nouă metodă de organizare în practicile comerciale, organizarea locului de muncă sau relațiilor externe” [7].

Totodată, este important să acordăm o atenție sporită inovării organizaționale,

deoarece presupune implementarea unor metode organizaționale noi în practicile de afaceri, în organizarea locului de muncă sau în relațiile cu partenerii care nu au mai fost utilizate anterior de întreprindere [3]. Prin urmare, inovațiile organizaționale sunt strâns legate de toate eforturile administrative de reînnoire a rutinelor organizatorice, procedurilor, mecanismelor, sistemelor etc. în scopul promovării muncii în echipă, schimbul de informații, învățare, coordonare, colaborare, în final anume starea mediului în interiorul companiei influențează direct competitivitatea acesteia. Managementul inovațional capătă un interes sporit în prezenta lucrare, deoarece pătrunde în fiecare segment al structurii organizaționale și decizionale a întreprinderii, astfel organizând contextul pentru inovare în sensul larg. Totodată, P. Drucker consideră că principala sarcină a managementului inovațional este de a mobiliza energiile unității economice pentru îndeplinirea sarcinilor definite, iar testul reușitei, constă în „obținerea unei eficiențe ridicate și adaptarea la modificările din exterior”. De remarcat este și definiția propusă de savanții autohtoni I. Sîrbu și A. Deliu, care afirmă: „Managementul inovațional este un instrument eficient de gestionare a unei companii care se realizează prin aparatul inovațional, împreună cu mijloacele de comunicație și de transfer ale colecțiilor de informație”. E. Hrișcev definește managementul inovațional ca „totalitatea formelor, metodelor și structurilor organizaționale de dirijare a activității inovaționale în vederea creșterii competitivității întreprinderii, reducerii costurilor de producție și de circulație a mărfurilor, obținerii unui profit suficient și diminuării riscurilor tehnologice, dinamice și comerciale”. Trebuie subliniat faptul că competitivitatea unei companii depinde direct de activitatea sa antreprenorială, adică independent realizată pe baza propriului risc cu scopul de a obține profit în anumite condiții. Totodată, activitatea antreprenorială este dictată nu doar de condițiile de piață, preferințele clienților și modul de desfășurare a unei afaceri, atingerea competitivității rămâne dependentă, în mod decisiv de factorii externi: climatul social și diferite tipuri de instituții [15, 16]. Deoarece antreprenoriatul joacă un rol important în toate procesele economice, este necesar să fie creat un mediu adecvat sau, altfel spus, „climatul social” pentru încurajarea activității de întreprinzător și facilitarea implementării și realizării inovațiilor.

Totodată, activitatea antreprenorială este dictată nu doar de condițiile de piață, preferințele clienților **și modul de desfășurare a unei afaceri, atingerea competitivității rămâne dependentă, în mod decisiv de factorii externi:** climatul social și diferite tipuri de instituții. Deoarece antreprenoriatul joacă un rol important în toate procesele economice, este necesar să fie creat un mediu adecvat sau, altfel spus, „climatul social” pentru încurajarea activității de întreprinzător și facilitarea implementării și realizării inovațiilor. În lumea modernă, acțiunile și eficiența unităților economice în activitățile lor de inovare depind, în mare măsură, de buna funcționare a sistemului de inovare, inclusiv de eficacitatea și coordonarea măsurilor politicii de inovare. Politica de inovare este rezultatul interacțiunii dintre actorii publici și privați, dar și al interacțiunii

dintre comunitatea savanților și a factorilor de decizie politică. Modul în care această politică a fost concepută într-un anumit moment de timp reflectă parțial modul în care inovația a fost conceptualizată în acel moment, adică care a constituit paradigma teoretică folosită pentru a înțelege ce se întâmplă în practică. Cu sprijinul cadrului normativ național (spre exemplu: legi, norme, standarde) și al instituțiilor din sectorul public, sarcina politicii de inovare este de a integra, într-un sistem național de inovare, instituțiile formale și informale (sociale, politice, economice, educaționale, științifice etc.) ale societății în scopul creării și dezvoltării unui mediu unit care va orienta antreprenorii atât spre căutarea, cât și spre implementarea inovațiilor. În acest context, sistemul național de inovare reprezintă un set al factorilor economici, sociali, politici, organizaționali, instituționali și alți factori importanți menit să asigure coordonarea și integrarea tuturor politicilor într-un sistem național care susține dezvoltarea performanței inovative a antreprenorilor.

Studierea și sistematizarea doctrinei sus menționate este necesară pentru o înțelegere profundă, completă și comprehensivă a conceptelor esențiale, cea ce corespunde unui dintre obiective specificat anterior.

Capitolul II, intitulat „*Evaluarea impactului managementului inovativ asupra competitivității sectorului antreprenorial din Republica Moldova*”, este destinat prezentării principalilor indicatori ai competitivității și inovării Republicii Moldova pe arena mondială, acordându-se o atenție deosebită performanței inovative a țării. Evaluarea competitivității Republicii Moldova la nivelul macroeconomic, în baza indicilor globali prezentați în Raportul Forumului Economic Mondial și în Raportul privind Indicele Global al Inovației, atestă o situație alarmantă la capitolul resurse inovative și cerințe esențiale pentru apariția și dezvoltarea inovațiilor în continuare. Aceste condiții minim necesare duc la formarea rezultatelor prezentate, actualmente, de Republica Moldova, exprimate prin pozițiile inferioare în clasament.

La momentul inițierii prezentei lucrări, în baza analizei datelor secundare, Biroul Național de Statistică nu dispunea de o metodologie în baza căreia ar putea fi evaluată activitatea inovativă a sectorului antreprenorial național. Din aceste considerente, pentru a evalua performanța inovativă a țării, am utilizat abordarea metodologică folosită de statele membre ale Uniunii Europene pentru evaluarea activității inovative [12]. Acești indicatori reflectă distorsiunile existente în dezvoltarea economică, științifică și tehnologică a statelor membre. Între timp, au fost publicate rezultatele mai multor cercetări [1], inclusiv „Rezultatele activității de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova în anii 2017-2018” [2] de către Biroul Național de Statistică (BNS). Astfel, BNS a prezentat rezultatele studiilor statistice privind activitatea de inovare în industrie. În scopul evaluării activităților de inovare, BNS, de asemenea, a preluat modelul european, însă chestionarul distribuit antreprenorilor la nivel național de BNS a atins superficial componenta de inovare organizațională. În baza datelor secundare colectate și urmărind

modelul sistemului de indicatori pentru evaluarea performanței inovaționale a fost elaborat Tabloul sistemului de indicatori pentru evaluarea performanței inovaționale a Republicii Moldova. În măsura posibilităților, acest tabel a fost completat cu datele disponibile la nivel de stat. Chestionarul distinge trei categorii de indicatori „Facilitatori”, „Activitatea întreprinderilor”, „Rezultate”, ca în cazul modelului european. Astfel, datele colectate pentru evaluarea gradului de implementare al inovațiilor organizaționale de către sectorul antreprenorial, în general, și a managementului inovațional, în particular, în baza chestionarului elaborat sunt foarte relevante și necesare, iar statisticile disponibile la nivel național doar confirmă validitatea ipotezei de cercetare.

Condițiile reale în care se manifestă întreprinderile ce desfășoară diverse activități economice și sociale curente imprimă asupra acestora diferite categorii de comportament din punct de vedere al atitudinii față de caracterul inovativ. Astfel, o predispoziție către activitățile de inovare a întreprinderilor este în funcție de multiplele criterii, dintre care cele mai importante și, în același timp, destul de banale sunt criteriile primare, în funcție de care sunt caracterizate în general întreprinderile. Un criteriu destul de important, capabil să imprime o tentă destul de consistentă asupra intensității activităților inovative ale întreprinderilor, este cel care se referă la domeniul de activitate. Conform datelor colectate, peste ¼ din întreprinderile chestionate au realizat activități ce se înscriu în industria prelucrătoare, iar cota acestora în cadrul întreprinderilor cu răspunsuri validate a fost de circa 30,6 la sută. Pentru mai multe detalii tabelul 2.6 este prezentat în teza de doctor.

Dimensiunea întreprinderii și măsura în care aceasta este asigurată cu mijloace de producție și cu forță de muncă (inclusiv calitatea acesteia) reprezintă criterii în plus pentru abordările inovaționale. Astfel, studiul de față s-a axat pe întreprinderile din categoria IMM-urilor, deși dimensiunea acestora, după valoarea venitului din vânzări și după numărul de angajați, a înregistrat variații destul de consistente, cuprinse între 150 mii lei și 45 mil. lei și între 3 și 191 de angajați. Deși, se constată o rată destul de mare a non răspunsurilor (NA) la subiectele privind dimensiunea întreprinderilor, care descrește odată cu apropierea de perioada mai recentă, distribuția întreprinderilor este caracterizată de o scădere bruscă a ponderii întreprinderilor odată cu creșterea numărului de angajați. Se are în vedere că rata întreprinderilor cu un număr de angajați care depășește 120 de persoane și care au răspuns la întrebările din chestionarul elaborat de noi, practic, lipsesc. Astfel, constatăm că cele mai multe întreprinderi chestionate (cca 50%) dispun de un efectiv de până la 30 de angajați. Pentru mai multe detalii tabelul 2.8 este prezentat în teza de doctor.

Analiza distribuției întreprinderilor din eșantion a permis determinarea reducerii medii a ponderii întreprinderilor odată cu avansarea numărului de angajați grupați din 10 în 10. Astfel, în anul 2016, creșterea medie a numărului de angajați cu 10 persoane a determinat reducerea ponderii întreprinderilor cu circa 8,4 puncte procentuale (pp),

iar cea mai recomandată ajustare a acestei serii de repartiție este cea logaritmică. Pentru mai multe detalii figura 2.5 este prezentată în teza de doctor.

Calitatea personalului, caracterizată de nivelul de instruire, poate determina progrese semnificative în activitatea întreprinderii și, eventual, în nivelul de inovare atins de către aceasta. Circa 60% din respondenți au declarat că personalul dispune de studii superioare în proporție de 50-74%, ceea ce poate fi considerat ca fiind o pondere semnificativă în totalul întreprinderilor supuse investigației. Restul intervievaților au afiliat în egală măsură primelor două intervale de variație cuprinse între 5% și 24%, încât ponderea medie a personalului din întreprinderile chestionate s-a apropiat la circa 42 la sută, ceea ce poate fi considerată ca una destul de mare.

Importanța unor domenii ale științelor reale (ingineresti) pentru activitățile de inovare a determinat o detaliere a personalului cu studii superioare după categoriile de științe (chimie, fizică, biologie, matematică, informatică sau inginerie). Astfel, ponderea cumulată destul de mare, care depășește 2/3 din numărul total de întreprinderi (68,2%), indică o proporție a angajaților cu studii superioare reale de până la 20%, iar cota parte a întreprinderilor cu o pondere mai mare a acestor angajați scade pe măsura avansării pe intervalele de variație a acestei caracteristici. Pentru mai multe detalii tabelul 2.9 este prezentat în teza de doctor.

În cazul distribuției întreprinderilor după venitul din vânzări, rata non răspunsurilor a fost și mai consistentă, înregistrând, în anul 2016, un nivel de circa 53,6%, iar rata medie de non răspunsuri, pentru perioada 2013-2016, a fost de circa 48,2%. În aceste împrejurări se poate constata o reticență sporită a companiilor studiate față de acest subiect, iar limitele de încredere pentru situațiile analizate ca funcție de cifra de afaceri va fi supradimensionată. Cu toate acestea, pentru a configura o imagine generală a distribuției întreprinderilor după cifra de afaceri, ne vom referi la distribuția întreprinderilor pe grupe de variație a veniturii din vânzări, cu dimensiunea de 5 mil. lei (cea mai optimală dimensiune a intervalului de grupare (Tabelul 1).

Prin urmare, circa 46,2% dintre întreprinderile analizate au realizat venituri din vânzări de până la 5 mil. lei, iar 2/3 din întreprinderi – circa 10 mil. lei. În aceste condiții, ponderea întreprinderilor de la o grupă de venituri la următoarea a scăzut, în mediu, de circa 0,93 ori, ceea ce semnifică o reducere de circa 20 pp.

Prin urmare, printre cei mai importanți factori, care motivează decizia de a inova, se înscriu cu precădere factorii prin care se exprimă rezultatele activității economice, deși creșterea valorii adăugate, care, de fapt, exprimă valoarea nou creată, este devansată în exclusivitate de restul factorilor (18,4%). Destul de sugestiv, situațiile tratate pot fi observate în figura 2.7 prezentată în teza de doctor.

Din analiza datelor cercetate, constatăm că la distanțe foarte mici una față de alta, se plasează ponderea întreprinderilor inovative în metode de organizare și/sau marketing și a celor care au lansat produse sau servicii noi cu 58,3% și, respectiv, 57,7%, prezentate

Tabelul 1. Întreprinderile chestionate după venitul din vânzări, anii 2013-2016

Venit din vânzări pe ani, mil. lei	Structura (%)				Structura cumulată %	Ponderea medie
	2013	2014	2015	2016	2016	2013-2016
până la 5,00	57,1	60	50	46,2	46,2	53,3
5, 01 – 10,00	21,4	6,7	12,5	15,4	61,5	14
10, 01 – 15,00	7,1	13,3	6,3	15,4	76,9	10,5
15, 01 – 20,00	X	X	12,5	X	76,9	12,5
25, 01 – 30,00	X	X	X	X	76,9	6,7
30, 01 – 35,00	7,1	X	X	X	76,9	7,1
35, 01 – 40,00	7,1	6,7	12,5	15,4	92,3	10,4
peste 40,00	X	6,7	6,3	7,7	100	6,9
TOTAL	100	100	100	100	X	100
NA 0 or (blank)	28	26	24	30	X	27
Rata NA	50	46,4	42,9	53,6	X	48,2
Media vânzărilor realizate	8063398	9931763	11342069	13183219	X	9168149
Nivelul de încredere (95,0%)	4236628	4812012	5053997	6136490	X	4376800

Sursa: *elaborat de autor.*

în figura 2.8 în teza de doctor. Însă, trebuie de precizat că situațiile respective sunt specifice mai mult pentru companiile chestionate, și mai puțin la nivel macroeconomic.

Cercetările fundamentale privind aspectele inovaționale și impactul acestora asupra proceselor investiționale și de producție sunt prezente în lucrările multor autori. Cu toate acestea, în Republica Moldova încă nu s-a efectuat o analiză a impactului managementului inovațional asupra competitivității întreprinderilor. Obiectul cercetărilor privind interdependența și influența managementului inovațional asupra sectorului antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate, obținut de antreprenori datorită practicării anume acestui tip de management, este constituit dintr-un sistem de indicatori cantitativi, statistici și calitativi care influențează eficiența managementului întreprinderii [4]. Scopul investigațiilor științifice constă în desfășurarea unui studiu cantitativ care va demonstra influența unor factori asupra eficienței managementului întreprinderii datorită dezvoltării metodologiei de aplicare a analizei regresiei multifactoriale. Astfel, pentru a efectua analiza regresiei multifactoriale trebuie de clasificat factorii care influențează eficiența gestionării întreprinderilor inovative și de descris conținutul acestora (Tabelul 2).

Sistemul de indicatori format permite să construim un model de regresie multifactorial și, în baza lui, să determinăm gradul de influență al indicatorilor semnificativi de factori asupra eficacității gestionării companiei.

Tabelul 2. Clasificarea factorilor care influențează eficiența managementului întreprinderii

Factorii	Conținutul factorilor
Structurali și organizaționali	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forme de proiectare noi sau modificate în mod semnificativ ale unui produs sau serviciu; ➤ Activități de inovare noi sau modificate în mod semnificativ ale agentului economic ce vizează inovațiile de produs, proces, marketing; ➤ Achiziționarea de mașini, echipamente și software pentru inovare; ➤ Tehnici noi care influențează relațiile în cadrul colectivului de lucru (echipa); ➤ Modificări semnificative obținute datorită punerii în aplicare a schimbărilor majore ale structurii organizaționale
Socio-economi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Concepte sau strategii de marketing noi sau modificate semnificativ; ➤ Modificări sau schimbări semnificative în strategii corporative; ➤ Activități de cercetare, proiectare și design achiziționate din exterior în scopul activității de inovare; ➤ Dobândirea cunoștințelor din exterior în scopul activității de inovare; ➤ Creșterea capacităților datorită cursurilor sau instruirilor în scopul inovării.

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor colectate din chestionar.*

Pe baza ecuației obținute, prelucrarea datelor a fost realizată folosind pachetul statistic Stata / SE în contextul factorilor enumerați mai sus pentru întregul eșantion. Rezultatele regresiei liniare multifactoriale includ coeficienții modelului cu erorile lor standard. Semnificația statistică a coeficienților calculați este de 5%. În urma studiului și analizei rezultatelor obținute din tabelul 3, putem concluda că marea majoritate a parametrilor, scopul cărora constă în explicarea influenței factorilor care caracterizează proprietățile structurale, organizaționale și socio-economice ale întreprinderii, au un caracter valoros, statistic și scontat [17].

Conform datelor calculate pe întreg eșantion, cei mai importanți coeficienți s-au dovedit a fi variabilele, precum: managementul inovațional (inov_management), instruirile necesare pentru dezvoltarea activității de inovare (inov_training), aplicarea unei noi strategii sau a unei schimbări semnificative a strategiei corporative existente (invest_strategy) și cunoștințele dobândite din exterior pentru implementarea activităților de inovare (invest_knowledge). Aceste variabile sunt semnificative statistic și au un efect pozitiv destul de puternic asupra veniturilor din vânzări (Tabelul 3).

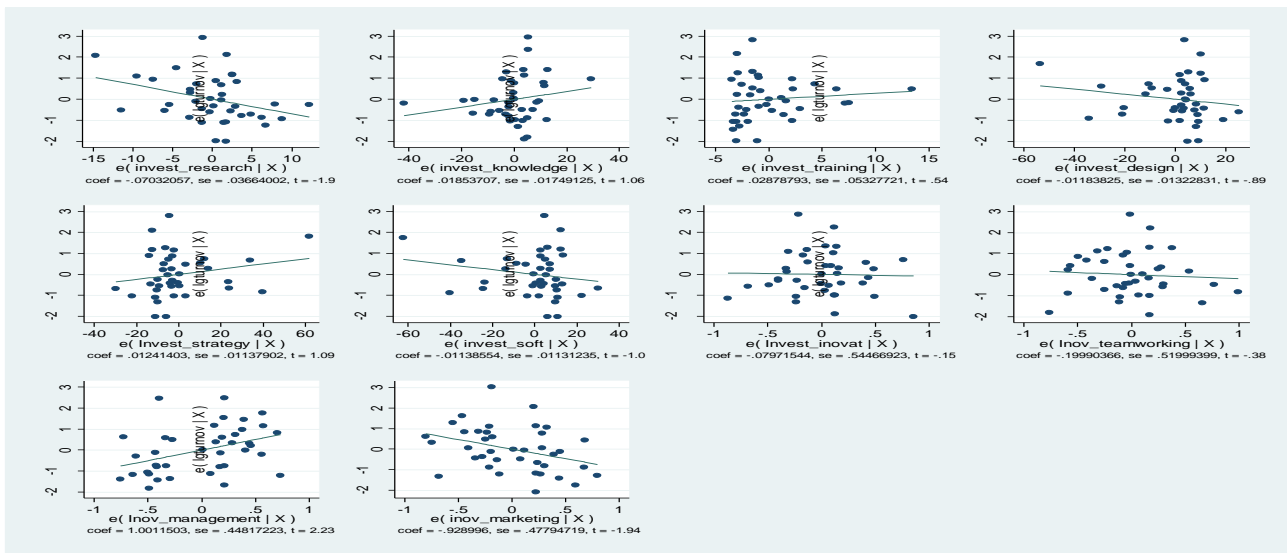
Figura 1 prezintă corelația dintre indicatorii incluși în model și logaritmul natural al veniturilor din vânzările întreprinderilor. Rezultatul analizei de regresie arată că investițiile, realizate în activități de inovare sau asociate cu inovarea (altele decât inovațiile organizaționale) (-1046609), activități de cercetare achiziționate din exterior în scopul activității inovaționale (-.064557), tehnici noi care influențează relațiile în echipă (-.0384706), achiziționarea de mașini, echipamente și software pentru inovare (-.0137171), proiectare și design achiziționate din exterior în scopul activității inovaționale (-.0142508), dar și aplicarea modificărilor semnificative obținute datorită implementării schimbărilor majore în concepte sau strategii de marketing noi sau modificate semnificativ (-.7631169), nu întotdeauna corespund nivelului așteptărilor antreprenorilor din

Tabelul 3. Evaluarea influenței unor indicatori ai activității întreprinderii asupra variabilei dependente – venituri din vânzări (variabilă dependentă – lg(turnov))

Denumirea variabilei	Interpretarea variabilei	Coef.	Eroare standard
<i>invest_research</i>	Investiții ale companiei în activități de cercetare achiziționate din exterior în scopul activității inovatoare	-.064557	.0391334
<i>invest_knowled-ge</i>	Investiții ale companiei pentru dobândirea cunoștințelor din exterior în scopul activității inovatoare	.0093424	.0188309
<i>invest_training</i>	Investiții ale companiei în instruiți necesare pentru dezvoltarea activității inovatoare	.0359628	.0619918
<i>invest_design</i>	Investiții ale companiei în proiectare și design achiziționate din exterior în scopul activității inovatoare	-.0142508	.0141078
<i>invest_strategy</i>	Investiții ale companiei în modificări sau schimbări semnificative ale strategiilor corporative	.0147415	.0121454
<i>invest_soft</i>	Investiții ale companiei în achiziționarea de mașini, echipamente și software pentru inovare	-.0137171	.0120756
<i>invest_inovat</i>	Investiții ale companiei în activități de inovare sau asociate cu inovarea	-.1046609	.5882958
<i>inov_teamwork-ing</i>	Introducerea tehnicilor noi care influențează relațiile în echipă	-.0384706	.559744
<i>inov_manage-ment</i>	Aplicarea modificărilor semnificative obținute datorită implementării schimbărilor organizaționale majore, inclusiv în structura organizațională	.5226469	.5006897
<i>inov_marketing</i>	Aplicarea modificărilor semnificative obținute datorită implementării schimbărilor majore în concepte sau strategii de marketing noi sau modificate semnificativ	-.7631169	.5038167
<i>_cons</i>	Membru liber	6.315.952	1.135.915
<i>Number of obs</i>		39	
<i>F statistic</i>		2.81	
<i>R-squared</i>		0.5007	
<i>Root MSE</i>		12.809	

Sursa: elaborat de autor.

Republica Moldova. În acest caz, observăm că unii factori se caracterizează prin efect invers în raport cu obiectul acțiunii și investițiile făcute de antreprenori. Altfel spus, resursele financiare, investite într-un anumit moment de timp în activitățile specificate mai sus, nu ating întotdeauna scopul stabilit și nu conduc la performanța dorită, respectiv nici creșterea veniturilor din vânzările întreprinderilor nu se observă. Probabil, acest lucru este din cauza faptului că activitatea respectivă nu este întotdeauna adaptată la schimbările rapide venite din exterior. Astfel, acești factori nu numai că nu influențează pozitiv veniturile din vânzările întreprinderilor, dar și atenuază foarte mult rezultatul final, ducând la cheltuieli serioase și nejustificate. Efectul cel mai însemnat asupra veniturilor din vânzările întreprinderii îl are factorul responsabil de modificările semnificative obținute datorită implementării schimbărilor majore în structura organizațională, adică managementul inovativ. Astfel, diverse elemente inovative, cum ar fi: formele, metodele și structurile organizaționale pentru desfășurarea activităților inovatoare în scopul creșterii competitivității unei întreprinderi, reduc costurile de producție, asigurând profitul datorită scăderii riscurilor etc. De exemplu, o creștere a elementelor inovative cu o unitate va mări venitul din vânzările întreprinderii, obținând performanța crescută și capacitatea de a se adapta la schimbările externe cu 52 la sută.

Fig. 1. Corelația dintre indicatorii modelului și logaritmul natural al veniturilor din vânzările întreprinderilor

Sursa: elaborată de autor.

Prin urmare, a fost confirmat rezultatul pe care intenționam să-l obținem cu ajutorul evaluării valorilor cantitative sau numerice a indicatorilor studiați, dovedind că există o strânsă interdependență și influență semnificativă dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate, obținut de acești antreprenori datorită practicării acestui tip de management. În afară de managementul inovațional, următorii factori care influențează în mod eficient managementul unei întreprinderi inovative sunt: instruirile necesare pentru dezvoltarea activității inovaționale (.0359628); aplicarea unei noi strategii sau o schimbare semnificativă la o strategie corporativă existentă (.0147415), precum și cunoștințele dobândite din exterior în scopul activității inovaționale (.0093424). Prin urmare, selectarea factorilor care influențează eficiența managementului întreprinderilor inovative, necesari pentru construirea unui model de interdependență, s-a bazat pe o analiză statistică logică și multidimensională (regresie multiplă (multifactorială)). Numărul mare al factorilor, incluși în ecuație, a fost dictat de dorința obținerii unei descrieri mai profunde și complete a fenomenului, deoarece fiecare fenomen se datorează mai multor factori, și nu doar a unuia. Însă, efectul fiecăruia din acești factori are impact diferit asupra rezultatului. Astfel, am avut sarcina de a studia dependența unei variabile de mai multe variabile explicative într-un anumit loc și un anumit timp. Valoarea coeficientului de determinare $R^2 = 0,5007$ și valoarea criteriului F indică congruența modelului și a datelor inițiale. Prin urmare, scopul stabilit în acest studiu a fost realizat, relevând importanța factorilor care au o influență atât directă, cât și indirectă asupra eficienței gestionării întreprinderilor studiate.

Așadar, am ajuns la concluzia că influența managementului inovațional asupra

fenomenului economic, exprimat în cazul dat prin venitul din vânzările întreprinderii, este determinată de faptul că nu necesita investiții mari, dar duce la rezultatul dorit, asigurând abilitatea întreprinderii de a se adapta la cerințele schimbărilor rapide ale unei economii de piață, astfel, rămânând sau devenind competitive. Totodată, în cazul altor categorii de inovare, investițiile trebuie să fie mult mai semnificative și foarte des fără obținerea randamentului dorit.

Cu referire la factorii care împiedică desfășurarea activității inovaționale, remarcăm că factorii raportați de agenții economici, chestionați în scopul acestei lucrări, și cei care împiedică desfășurarea activității inovaționale, reflectați în rapoartele internaționale, au puncte tangente comune foarte puternice.

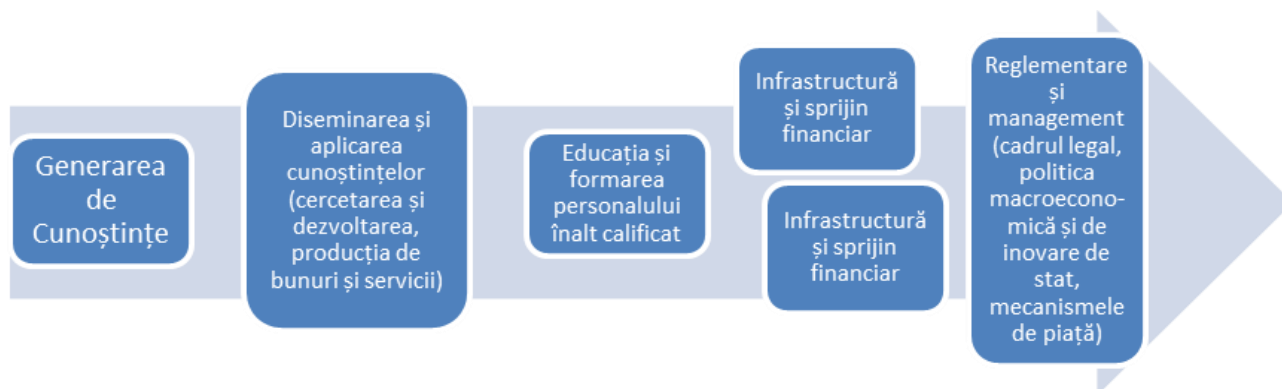
Datele analizate sunt date secundare, publicate de organizațiile internaționale, precum: Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Școală Internațională de Afaceri (INSEAD/Franța), Universitatea Americană Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI). După prezentarea principalilor indicatori la nivel macroeconomic, urmează analiza datelor primare, testarea ipotezei, colectate prin sondaj și explicarea, în mod detaliat, a rezultatelor obținute.

În Capitolul III **„Sporirea eficienței implementării managementului inovațional de către sectorul antreprenorial în contextul creșterii competitivității naționale”** sunt abordate direcțiile de sporire a implementării managementului inovațional la nivel național prin propunerile de formare a sistemului național de inovare și eficientizare a dezvoltării capacităților de management inovațional la tinerii antreprenori din Republica Moldova și, respectiv, argumentarea necesității implementării noilor metode de dezvoltare și susținerii potențialului inovațional al antreprenorilor. În urma cercetărilor efectuate constatăm că Sistemului Național de Inovare (SNI) are o semnificație deosebită datorită rolului pe care îl joacă în sistemul economic național. SNI este determinat de politica macroeconomică de stat în cazul fiecărui stat aparte, suportul juridic normativ național, formele de reglementare directe și indirecte ale statului, starea potențialului științific și tehnologic și industrial, piața internă, piața forței de muncă, precum și tradițiile, caracteristicile istorice și culturale. SNI consideră mecanismele concrete de realizare ale obiectivelor politice strategice în activități specifice, ajustate la realitățile economice naționale, sistematizate, cu indicarea termenelor concrete de implementare și a sancțiunilor pentru neîndeplinire. Componentele de bază ale economiei naționale care creează fundamentul SNI sunt prezentate în figura 2.

Componentele de bază ale SNI se formează datorită influenței factorilor ce există în mod obiectiv în fiecare stat. Cei mai importanți dintre acești factori sunt:

- politica economică a statului, inclusiv sprijinul legislativ al activității de inovare, stimularea directă și indirectă de către stat a activității de inovare;
- potențialul uman, științific și tehnic al statului;

- potențialul industrial al statului, disponibilitatea resurselor naturale (materii prime) și a resurselor umane calificate.

Fig. 2. Componentele de bază ale SNI

Sursa: elaborată de autor.

Un rol-cheie în formarea SNI aparține statului, care stabilește regulile de funcționare a sistemului și asigură suportul necesar pentru resurse, inclusiv finanțarea.

În ultimii ani, Republica Moldova a desfășurat o serie de activități destinate păstrării și dezvoltării potențialului științific, științifico-tehologic și inovațional. Însă, aceste măsuri nu au fost de natură sistemică și nu aveau ca scop ajustarea sistemului național de inovare la standardele internaționale. Prin urmare, actualmente, Republica Moldova are doar câteva (deși importante) fragmente ale SNI: instituțiile științifice și educaționale au potențial, însă nu sunt dotate cu echipament și infrastructură modernă; majoritatea întreprinderilor din cadrul sectorului antreprenorial cu orientare slabă spre activități inovative. Însă, există un procent mic de întreprinderi care dispun de un anumit grad de inovare și creativitate; politica inovațională este promovată la nivel de stat, dar rămâne foarte slab dezvoltată și bazată pe un cadru legal fragmentat și dispersat. Începutul formării SNI în Republica Moldova a fost lansat prin aprobarea, în 2004, a Codului cu privire la Știință și Inovare al Republicii Moldova și a altor acte normative. Actualmente, procesul de formare a SNI este consolidat grație Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei Inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”, care abordează elementele de bază ale conceptului teoretic privind elementele esențiale ale SNI, examinat în prezenta lucrare.

Însă, la moment, componentele de care dispune Republica Moldova, cum ar fi: potențialul științific, științifico-tehnic și de inovare, nu corespund cerințelor moderne pentru organizarea și dezvoltarea inovării, comercializarea eficientă a proprietății intelectuale, utilizarea noilor tehnologii străine și atragerea investițiilor pentru finanțarea proiectelor și programelor inovative. Totuși, existența premiselor de care dispunem și a problemelor esențiale în sfera inovării ne determină să înaintăm propuneri care au drept scop consolidarea direcțiilor prioritare ale politicii de stat privind formarea și dezvoltarea modelului prospectiv al Sistemului Național de Inovare

în Republica Moldova și măsuri privind punerea lor în aplicare. Aceste propuneri au fost elaborate în cadrul proiectului TEMPUS 543853-Tempus-12013-1-DE-TEMPUS-SMHES „Promovarea Triunghiului cunoașterii în Belarus, Ucraina și Moldova” (FKTBUM), cofinanțat de Comisia Europeană, la care autorul lucrării a participat, fiind unul dintre coautorii care a formulat aceste propuneri adresate Guvernului Republicii Moldova. Mai multe detalii sunt reflectate în tabelul A. 16.1.

Direcțiile principale ale politicii de stat privind formarea și dezvoltarea modelului prospectiv al Sistemului Național de Inovare în Republica Moldova trebuie să fie formulate în baza obiectivului strategic al constituirii și funcționării SNI, care va asigura transferul economiei Republicii Moldova pe calea inovativă și dinamică de dezvoltare competitivă cu accentul pe dezvoltarea inovativă a întreprinderilor și a sectorului real, ceea ce va asigura o creștere a întregii economii naționale și a nivelului de trai al oamenilor. Prin urmare, propunem următoarele măsuri esențiale pentru lansarea inițială a SNI și asigurarea funcționalității acestuia:

1. Crearea unui mediu instituțional și juridic favorabil activității de inovare.
2. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii.
3. Crearea mecanismului motivațional al activității de inovare.
4. Monitorizarea implementării măsurilor de formare și dezvoltare a SNI.

În această ordine de idei, au fost înaintate propuneri de modificare a cadrului legislativ privind consolidarea „triunghiului cunoașterii” în Republica Moldova [14], element de bază al Sistemului Național de Inovare, prezentate în Anexa 17, și au fost elaborați indicatori pentru evaluarea SNI în Republica Moldova, prezentați în Anexa 16 și Anexa 17. Mai mult ca atât, pentru realizarea practică a scopului lucrării a fost lansat proiectul „SMART: Promovarea cooperării între universități și întreprinderi și dezvoltarea antreprenoriatului studenților prin SMART Caffes” 585620-EPP-1-2017-1-ELEPPKA2-CBHE-JP, finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. De asemenea, acest proiect este în strictă conformitate cu prioritățile naționale ale Republicii Moldova. Astfel, implementarea acestuia va:

- asigura transferul de experiență de la instituțiile de învățământ superior din UE către 7 instituții de învățământ superior din Parteneriatul Estic, ceea ce va permite modernizarea sistemului educațional superior din Moldova, Armenia și Belarus;
- fortifica competențele personalului didactic în domeniul inovațional datorită instruirilor planificate în comun cu instituțiile de învățământ superior din Uniunea Europeană;
- consolida procesul de ajustare a curriculei din instituțiile de învățământ superior din cadrul proiectului din Republica Moldova la necesitățile dezvoltării inovaționale și la cerințele pieței de muncă;
- susține intrarea tinerelor talente în sfera inovațională, aplicarea practică a cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor sociale, popularizarea activităților inovaționale și, în mod deosebit, a managementului inovațional;

- facilita accesul inovatorilor la resursele de finanțare;
- consolida conexiunea între companii și sectorul educațional în scopul aplicării în practică a managementului inovațional;
- promova cooperarea între universitățile din Uniunea Europeană, întreprinderile locale și instituțiile de învățământ superior din Moldova, Armenia și Belarus;
- contribui la creșterea oportunităților locale, regionale și naționale limitate în EaCP pentru susținerea legăturilor între diverse echipe din sectorul public-privat.

La nivel național, proiectul SMART extinde rolul instituțiilor de învățământ superior în condițiile societății moderne bazate pe cunoștințe și trasează perspective privind utilizarea eficientă a managementului inovațional pe parcursul dezvoltării unei afaceri, de asemenea, aprofundează înțelegerea interacțiunilor complexe dintre tehnologii și piața de desfacere.

În scopul aplicării cunoștințelor și a rezultatelor acumulate în cadrul acestei lucrări, au fost utilizate tehnici ale managementului inovațional în cadrul întreprinderii Î.I. „Popov Serghei” pentru depășirea inhibitorilor, cum ar fi: cunoștințe suficiente pentru a prezenta noi sisteme de servicii pentru produsele (SSP) proprii sub altă formă, angajații întreprinderii au o experiență insuficientă într-o abordare integrată de proiectare pentru a crea noi SSP, compania are dificultăți cu analiza potențialului și nevoilor clienților. Astfel, în scopul depășirii inhibitorilor *unu* și *trei*, angajații companiei au fost implicați în formularea posibilelor propuneri de „creare a valorii pe produs”, „creare a valorii prin combinație de produse-servicii” și „crearea de valoare pe servicii”. Cea mai eficientă propunere s-a dovedit a fi crearea de valoare prin combinație de produse-servicii, astfel compania Î.I. „Popov Serghei” va îmbunătăți ofertele actuale și va spori vânzările prin introducerea în vânzările a „produsului de atragere”, scopul principal a unui asemenea produs a câștiga atenția clienților și a-i motiva să vină din nou în acest magazin, crescând astfel frecvența de vizitare a magazinului, ceea ce va duce la vânzarea de produse conexe din gama largă de produse care sunt disponibile în magazinele cu amănuntul (ex.: flori, vase, ghivece etc.).

În al doilea rând, propunerea de crearea de valoare prin combinație de produse-servicii a ajutat să constate ce fel de servicii pot fi oferite de compania Î.I. „Popov Serghei” și datorită cărui mijloc. În acest sens, este necesar crearea unui website a companiei care va specifica toate ofertele disponibile și datorită metodelor contemporane de colectare a datelor, vor fi analizate preferințele clienților, astfel, gama produselor va fi îmbunătățită și vânzările vor fi crescute.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică a prezentei cercetări a constituit determinarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenori

datorită practicării acestui tip de management. S-a constatat că întreprinderile care investesc în managementul inovațional profită de beneficiile acestuia, sporindu-și astfel avantajul competitiv, ceea ce, prin urmare, influențează benefic asupra competitivității țării. În același timp, a fost atestată o strânsă interdependență dintre competitivitatea sectorului antreprenorial și condițiile create de către stat pentru antreprenori. Așadar, competitivitatea se prezintă ca urmare sau rezultatul final al relațiilor complexe dintre subiecții care, interacționând, creează condițiile cadru pentru desfășurarea activității cu scop lucrativ (de ex.: cadrul normativ, infrastructura, disponibilitatea resurselor și investițiilor etc.) și cei care creează, difuzează, pun în aplicare managementul inovațional, inventează, produc inovații etc. și, în final, reprezintă țara la nivel național și internațional. Pentru a redresa nivelul inovațional intern, este necesară îndeplinirea simultană a unor condiții, cum ar fi: crearea condițiilor cadru, spre exemplu crearea și menținerea infrastructurii (construcțiilor, drumurilor și/sau altor instalații tehnice propriu-zise), cât și cadrului legal transparent, clar și fără lacune, astfel încât antreprenorii să fie siguri în stabilitatea afacerii lor, atunci ei vor investi timpul și efortul propriu în producerea inovației. Astfel, statul creează un mediu favorabil, fără interferențe și ocolișuri, dar direct în activitățile sectorului antreprenorial. În rezultatul cercetării conceptelor esențiale, analizei competitivității și inovării Republicii Moldova la nivelul global, analizei activității de inovare a întreprinderilor studiate din Republica Moldova, demonstrării influenței managementului inovațional asupra activității inovaționale și rolului acestuia în sporirea competitivității activității antreprenoriale, elaborării unor recomandări și propuneri practice pentru dezvoltarea sistemului național de inovare și a propunerii unui model de accelerare a ideilor inovative în mediul antreprenorial, putem formula următoarele concluzii generale:

1. Drept urmare a investigațiilor teoretice și practice efectuate, constatăm că atât conceptul de competitivitate, cât și celelalte două concepte analizate în prezentă lucrare, inovarea cu partea componentă de management inovațional și antreprenoriatul, se bazează pe o doctrină foarte diversificată după gradul de complexitate și profunzime. Însă, toate trei concepte sunt interconectate atât de mult, încât în mod separat, pur și simplu, nu pot exista. Așadar, managementul inovațional implementat de resursele umane calificate constituie factorul crucial, care facilitează dezvoltarea comportamentului și activitățile antreprenoriale, decizia și motivația de a crea și implementa inovații. Astfel, unitățile economice, per ansamblu, creează un sector competitiv și contribuie la sporirea competitivității țării. Prin urmare, cu cât mai multe întreprinderi cu caracter inovațional există, cu atât mai competitiv este statul în cadrul căruia activează asemenea întreprinderi [Cap.1, p.49-50].

2. Cadrul sintetizat al procesului de management inovațional, prezentat și analizat în această lucrare, include elemente-cheie care sunt evaluate de organizațiile internaționale pentru definirea nivelului de competitivitate al unei națiuni [Cap.2, p.52-57].

3. Începând cu anul 2015, la nivel de stat, a fost inițiat procesul de colectare și

analiză a datelor statistice ce vizează activitatea inovațională a întreprinderilor din Republica Moldova, clasate în patru categorii principale. Pentru evaluarea activității de inovare în industria națională, a fost utilizat chestionarul elaborat în baza modelului de referință european, și anume „Ancheta comunitară a inovării” (Community Innovation Survey (CIS)), care estimează diferite dimensiuni de implementare a inovațiilor și managementului inovațional [Cap.2, p.62].

4. Implementarea managementului inovațional nu necesită investiții materiale mari, deoarece este o parte a inovației organizaționale, ceea ce face acest tip de management foarte accesibil din punct de vedere material, dar înaintează cerințe înalte față de cunoștințele profunde și vaste, dar și față de mentalitatea flexibilă [Cap.2, p.60-64].

5. Reieșind din analiza datelor primare prelevate prin intermediul „Anchetei comunitare a inovării”, au fost identificați principalii factori care stimulează și inhibă nivelul de inovare în întreprinderile naționale. Motivația principală și cea mai rațională de a începe și stimula afacerea inovativă s-a dovedit a fi intenția de a obține și crește profitul și de a spori veniturile din vânzări. Pe de altă parte, cei mai semnificativi inhibitori sunt riscurile economice excesive și costurile mari pentru inovare [Cap.2, p.74-75, p.94].

6. Din estimarea influenței anumitor indicatori evaluați, caracteristici activității de inovare a companiilor asupra veniturilor lor din vânzări, cei mai semnificativi coeficienți s-au dovedit a fi variabili, precum: managementul inovațional (inov_management), instruirile necesare pentru dezvoltarea activității de inovare (inov_training), aplicarea unei noi strategii sau a unei schimbări semnificative a strategiei corporative existente (invest_strategy), precum și cunoștințele dobândite din exterior pentru a implementa activitățile de inovare (invest_knowledge). Aceste variabile sunt semnificativ statistice și au un efect pozitiv destul de puternic asupra veniturilor din vânzări. Astfel, din evaluarea impactului managementului inovațional asupra rezultatelor economice ale antreprenorilor se constată interdependența și influența dintre implementarea managementului inovațional de către companii și nivelul de competitivitate atins de către acestea datorită practicării acestui tip de management [Cap.2, p.83-86].

7. După constatarea interdependenței dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenori datorită practicării anume a acestui tip de management, considerăm că pentru dezvoltarea adecvată a sectorului antreprenorial este necesar un cadru legislativ protector și favorizant desfășurării oricărui tip de activitate antreprenorială, dar, în special, pentru acele tipuri care se asociază cu un risc sporit [Cap.2, p.101].

În scopul sporirii competitivității sectorului antreprenorial național prin intermediul implementării managementului inovațional, care stimulează ulterior creșterea economică, propunem următoarele:

La nivel național, recomandăm următoarele:

1. Formarea unui mediu în care reprezentanții instituțiilor de învățământ superior,

organizațiile de cercetare, autoritățile naționale și sectorul de antreprenorial interacționează îndeaproape, inclusiv prin realizarea inițiativei Comisiei Europene „Specializarea inteligentă”, care prevede atât instrucțiuni, schimb de experiență, mijloace de asistență în procesul implementării planului de acțiuni, dar și suport post-factum care presupune acces la Fondul european structural și de investiții;

2. Implementarea, în mod activ, la nivelul instituțiilor de învățământ superior, a activităților curriculare și extracurriculare legate de managementul performant și beneficiile implementării acestuia de către întreprindere, astfel sporind abilitățile tinerilor din perspectiva practică;

3. Motivarea tinerilor antreprenori să lanseze afaceri cu utilizarea activă a managementului inovațional;

4. Implementarea modelului SMART Caffè la nivel de țară/național, ceea ce va extinde rolul instituțiilor de învățământ superior în condițiile societății moderne bazate pe cunoștințe și va trasa perspective diferite privind utilizarea eficientă a managementului inovațional pe parcursul dezvoltării unei afaceri, de asemenea, va aprofunda înțelegerea interacțiunii complexe dintre tehnologii și piață;

5. Crearea condițiilor-cadru la nivel de stat, precum constituirea unui mediu instituțional și juridic favorabil activității de inovare, dezvoltarea și suportul întreprinderilor mici și mijlocii, formarea mecanismului motivațional al activității de inovare, monitorizarea implementării măsurilor de formare și dezvoltare ale SNI;

8. Consolidarea abilităților STEM (știință, tehnologie, inginerie, matematică) datorită cursurilor opționale la diferite nivele de studii, începând cu cele primare și terminând cu universitare;

9. Utilizarea platformei www.smartchannel.org, creată în cadrul proiectului SMART pentru schimbul de informații și bune practici dintre actorii cheie ai „triunghiului cunoașterii” atât din Republica Moldova, cât și de peste hotare.

La nivel de entitate economică, recomandăm următoarele:

1. Să analizeze sistemul operațional și strategic curent în cadrul întreprinderii în scopul optimizării tuturor proceselor datorită utilizării managementului inovațional;
2. Să promoveze și să formeze cultura inovațională de jos în sus și invers în cadrul organizațiilor, utilizând exemplele propuse în cadrul atelierelor de lucru cuprinse în „Strategia Sprint”;
3. Să fortifice colaborarea dintre universitate-întreprindere datorită utilizării strategiilor și mijloacelor atât on-live cât și off-line care ușurează flux reciproc de cunoștințe și abilități și asigură contact permanent dintre reprezentanții mediului academic și antreprenorial;
4. Să se implice în realizarea activităților de dezvoltare a abilităților inovaționale, propuse în cadrul SMART Caffè;
5. Să utilizeze extensiunea virtuală a proiectului SMART în scopul depășirii barierelor specificate de antreprenorii anchetati pentru lucrarea științifică în cauză.

BIBLIOGRAFIE

1. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ, “Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova în anii 2015-2016” Chișinău: statistica, 2018, Disponibil: [https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882#idc=18&], [Citat: 14.03.2018]
2. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ, “Rezultatele activității de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova în anii 2017-2018”, Chișinău: statistica, 2020, [https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882#idc=18&], [Citat: 10.02.2020]
3. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ, Moldova în cifre, breviar statistic, Chișinău: statistica, 2019 Disponibil: https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6327, [Citat: 10.03.2020]
4. BOLWIJN P., KUMPE T. Manufacturing in the 1990s - productivity, flexibility and innovation, În: Long Range Planning, 1990, Vol. 23, issue 4, 44-57 pp. ISSN 0024-6301, Disponibil: doi.org/10.1016/0024-6301(90)90151-S BOLWIJN P., KUMPE T. Manufacturing in the 1990s - productivity, flexibility and innovation, În: Long Range Planning, 1990, Vol. 23, issue 4, 44-57 pp. ISSN 0024-6301, Disponibil: doi.org/10.1016/0024-6301(90)90151-S, [Citat: 14.03.2018]
5. CARREE M., THURIK R. The Impact of Entrepreneurship on Economic Growth, Handbook of Entrepreneurship Research. În: International Handbook Series on Entrepreneurship, 2005, Vol. 1, Part 7, 437-471 pp. Disponibil: DOI:10.1007/978-1-4419-1191-9_20 [Citat: 14.03.2018]
6. CHO D. A Dynamic Approach to International Competitiveness: The Case of Korea. În: Asia Pacific Business Review, 1994, Vol.1, No.1, pp.17-36. ISSN 1360-2381. Disponibil: DOI: 10.1080/13602389400000002 [Citat: 15.04.2016]
7. GUNDAY G., ULUSOY G., KILICA K., ALPKANB L. Effects of innovation types on firm performance, In: International journal of production economics, 2011, Vol.133, Issue 2, pp. 662–676. ISSN 0925-5273. Disponibil: DOI: 10.1016/j.ijpe.2011.05.014 [Citat: 08.08.2016]
8. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MANAGEMENT DEVELOPMENT (IIMD), Laussane, Anuarul Competitivității Mondiale, http://www.imd.org, [Citat: 17.06.2015]
9. LJEPAVA D. Innovation management practices in Serbian service sector, University of Scheffield, City Liberal Studies, 2009, Thessaloniki, Master thesis, p.13-16
10. PORTER M. Despre concurență. În: Meteor Press, Traducere: Dan Criste, 2008, București
11. PORTER M. The Competitive advantage of nations. In: The MacMillan Press, 1990, London and Basingstoke, 875 pp. ISBN: 0029253616
12. Regulamentul Comisiei Europene (CE) nr. 995/2012 pentru implementarea Deciziei nr.1608/2003/CE a Parlamentului European și a Consiliului, privind producția și dezvoltarea statisticilor comunitare în domeniul științei și al tehnologiei
13. SIMCIUC E., CIMPOIEȘ D. Rolul managementului inovațional în activitatea antreprenorială a agenților economici din Republica Moldova, În: CSEI working paper, Academia de Studii Economice din Moldova, 2017, nr.7 Disponibil: https://ideas.repec.org/a/aem/wpaper/y2017i7p29-34.html, [Citat: 12.02.2019]

14. SIMCIUC E., CRUDU R., SÎRBU O., COSCIUG C. *Specificația-țintă a triumphiului cunoașterii în Republica Moldova*, 2016, Chișinău, ISBN-978-9975-3069-9-7
15. SVARC J. Socio-political factors and the failure of innovation policy in Croatia as a country in transition, In: *Research Policy*, 2006, Vol. 35, 144-159 pp. ISSN 0048-7333
16. WENNEKERS S., THURIK R. Linking Entrepreneurship and Economic Growth, In: *Small Business Economics*, August 1999, Vol. 13, issue 1, 27-56 pp.
17. СИМЧУК Е., Применение многофакторного регрессионного анализа для выявления факторов, способствующих усилению эффективности управления предприятиями, В: *Economics, Management, Innovation*, 2 (6) 2019, ISSN 2521-1862, CZU 51:658

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Monografii

1. Hîrbu E., **Simciuc E.**, ș.a, *INNObarometru 2014*, Chișinău 2015, 63p., 0,34 c.a. ISBN 978-9975-80-976-4.
2. Crudu R., Sîrbu O., **Simciuc E.**, Cosciug C. *Specificația-țintă a triumphiului cunoașterii în Republica Moldova*, 2016, Chișinău, 72p., 0,92 c.a. ISBN-978-9975-3069-9-7. [*disponibil pe: <https://mecc.gov.md/>*]

Articole în reviste recenzate de profil peste hotare

3. Симчук Е., **Применение многофакторного регрессионного анализа для выявления факторов, способствующих усилению эффективности управления предприятиями**, În: *Economics, Management, Innovation*, nr. 2 (6) 2019, CZU 51:658, p. 97-101 pp., 0,39 c.a. [*disponibil pe: <http://elibrary.miu.by/journals!/>*]
4. Симчук Е., Хачатрян Р., **«Умная специализация» как инструмент усиления конкурентных преимуществ в странах «Восточного партнёрства»**, În: *Economics, Management, Innovation*, 2 (8) 2020, 0,4 c.a. ISSN 2521-1862.
5. Khachatryan R., **Simciuc E.** **Smart Specialization as a Premise for Knowledge-Based Economy**, În: *Bander, Bulletin* 2 (53), 2020, 0,4 c.a.

Articole în reviste recenzate de profil în Republica Moldova, categoria B:

6. Simciuc E., **Sistemul național de inovare ca instrument de sporire a competitivității țării**, În: *Studia Universitatis Moldaviae*, nr.7 (127), 2019, p.60-71, ISSN: 1857-2073, CZU:005.001.895(478), p. 60-71., 0,91 c.a. [*disponibil pe: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/08>*]

Articole în reviste științifice:

7. **Simciuc E.**, Coșciug C. The interaction of science and higher education in the higher education system of the Republic of Moldova, În: *Eastern European Journal of Regional Studies (EEJRS)*, Volume 1, Issue 2, 2015, p. 39-52., 0,55 c.a. ISSN 1857-436X, e-ISSN 2537-6179.

8. **Simciuc E.,** Coșciug C. Conceptual Approach to Innovation - a Modern Tool to Enhance Entrepreneurial Competitiveness. În: *Eastern European Journal of Regional Studies*, 2017, Vol. 3, issue 1, p. 81-88., 0,41 c.a. ISSN 1857-436X
Materiale la forurile științifice în Republica Moldova:
9. Prisacaru V., **Simciuc E.,** Coșciug C. Problems and solutions for creating a favorable innovation environment in the Republic of Moldova. În: *Materialele conferinței Fostering Knowledge Triangle in Moldova*, 2016, Chișinău, 0,48 c.a. [disponibil pe: <https://ideas.repec.org/s/tkp/fktm16.html>]
10. Simciuc E., Cimpoieș D. Innovation Management - the determinant factor of a knowledge based economy. În: *Materialele conferinței International Conference on Theoretical and Applied Economic Practices "Economic Growth In Conditions Of Globalization"*, INCE, 2016, Chisinau, Vol. I, p. 98-103., 0,42 c.a. ISBN 978-9975-4453-9-9
11. Simciuc E. SMART CAFFES - spațiu creativ pentru întărirea abilităților de management inovațional a studenților din Moldova, Armenia și Belarus, În: *Materialele colloquia professorum "Tradiție și inovare în cercetarea științifică"*, ediția a VIII-a, 2017, Bălți, Colloquia professorum, p. 358-362, 0,3 c.a. [disponibil pe: <http://dspace.uasm.md/handle/123456789/2702>]
12. Simciuc E. Is there a link between competitiveness, innovation management and human resources knowledge? În: *Materialele conferinței Fostering Knowledge Triangle in Moldova*, 2017, Chișinău, p. 147-152., 0,33 c.a. [disponibil pe: <https://econpapers.repec.org/bookchap/tkp/fktm17/147-152.htm>]
Materiale la forurile științifice peste hotare
13. Simciuc E. Methods of measurement of the competitive economy based on knowledge, În: *Materialele conferinței International Scientific and Methodological Conference*, May 17-18, 2017, Minsk, Conference: Education Based on Knowledge And Innovation Management, 0,35 c.a.

ADNOTARE

**Elena SIMCIUC. „Sporirea competitivității sectorului antreprenorial din Republica Moldova prin prisma managementului inovațional”,
Teză de doctor în economie, Chișinău, 2021**

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 235 titluri, 27 de anexe, 128 de pagini de text de bază, 38 de figuri și 42 de tabele. Rezultatele au fost publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: inovare; competitivitate; management inovațional; inovații organizaționale; sector antreprenorial; capital uman înalt calificat; triumphiul cunoașterii; societatea cunoașterii; potențial inovațional; Sistemul Național de Inovare.

Domeniul de studiu: managementul inovațional în sectorul antreprenorial din Republica Moldova.

Scopul tezei constă în determinarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de către antreprenori datorită practicării acestui tip de management.

Obiectivele lucrării sunt: studierea și sistematizarea doctrinei necesare pentru înțelegerea profundă, completă și comprehensivă a conceptelor esențiale; analiza nivelului competitivității și inovării Republicii Moldova în clasamentul global; analiza activității de inovare a întreprinderilor studiate din Republica Moldova; demonstrarea influenței managementului inovațional asupra activității inovaționale și rolul acestuia în sporirea competitivității activității antreprenoriale; elaborarea unor recomandări și propuneri practice pentru dezvoltarea sistemului național de inovare și promovarea modelului lansat de SMART Caffes.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării rezidă în dezvoltarea și testarea modelelor de analiză a regresiei multifactoriale pentru a evalua factorii care influențează eficiența managementului în cadrul întreprinderii, evaluarea calității modelului de regresie econometrică, evaluarea impactului factorilor structurali, organizaționali și socio-economici asupra venitului din vânzările întreprinderii și propunerile practice de îmbunătățire a stării actuale a economiei naționale din perspectiva inovării.

Rezultatele obținute, care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante, constau în argumentarea și demonstrarea interdependenței și influenței pozitive dintre implementarea managementului inovațional de către sectorul antreprenorial din Republica Moldova și nivelul de competitivitate atins de antreprenori studiați datorită practicării acestui tip de management. În consecință, are loc fortificarea avantajului competitiv, sporirea competitivității la nivel statal și stimularea creșterii economice.

Semnificația teoretică a tezei constă în investigația, interpretarea și fundamentarea clară a conceptelor de bază, colectarea, interpretarea și aplicarea în practică a datelor primare și secundare, dar și în elaborarea chestionarului pentru colectarea datelor primare, necesare studierii caracteristicilor întreprinderilor cercetate și care au implementat managementul inovațional în Republica Moldova, reflectarea aspectelor procesului multidimensional de evaluare și impact al activităților de inovare organizațională cu accent specific pe managementul inovațional cu privire la activitatea și competitivitatea întreprinderilor.

Valoarea aplicativă rezidă în activarea mecanismului de consolidare a sistemului de inovare în trei instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova și patru de peste hotare datorită dezvoltării subdiviziunilor specializate în favorizarea și suportul inovării și infrastructurii inovaționale, ceea ce constituie un factor care contribuie, în mod direct, la realizarea obiectivelor din planul de acțiuni pentru implementarea Programului național în domeniul cercetării și inovării pentru anii 2020-2023.

Implementarea rezultatelor științifice. Cele mai semnificative rezultate au fost implementate de către: Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Asociația pentru Susținerea Inovării și Dezvoltării Durabile „Impuls”, Centrul de Carieră din cadrul Universității de Stat de Limbi și Științe Sociale din Yerevan „BRUSOV”, Universitatea inovării din Minsk și de ÎI „Popov Serghei”, toate confirmate prin documente de implementare a rezultatelor științifice din cadrul tezei de doctor.

ANNOTATION

Elena SIMCIUC. „Strengthening the competitiveness of the entrepreneurial sector in the Republic of Moldova through the innovative management”, PhD thesis in economics, Chisinau, 2021

Structure of the thesis: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography with 235 titles, 26 annexes, 128 pages of basic text, 37 figures, 42 tables. The results were published in 11 scientific papers.

Keywords: innovation; competitiveness; innovation management; organizational innovations; entrepreneurial sector; highly qualified human capital; triangle of knowledge; knowledge society; innovative potential; National Innovation System.

Field of study: innovative management in the entrepreneurial sector studied in the Republic of Moldova.

The aim of the thesis is the determination of the interdependence and positive influence between the implementation of innovation management by the entrepreneurial sector in the Republic of Moldova and the level of competitiveness achieved by the studied entrepreneurs due to the practice of this type of management.

The objectives of the paper are: studying and systematizing the doctrine necessary for a deep, complete and comprehensive understanding of the essential concepts; analysis of the ranking of competitiveness and innovativeness of the Republic of Moldova at the global level; analysis of the innovation activity of the studied enterprises in the Republic of Moldova; demonstration of the influence of innovation management on innovation activity and its role in the enhancement of the competitiveness of the entrepreneurial activity; development of the practical recommendations and proposals for the improvement of the national innovation system and promotion of the model launched by SMART Caffes project.

The scientific novelty and originality of the paper resides in the development and test of the multifactorial regression analysis models for an assessment of factors influencing the efficiency of innovative business management, evaluation of the quality of econometric regression model, the assessment of the impact of the structural, organizational and socio-economic aspects of the company's sales revenue and practical proposals to improve the current state of the national economy from the perspective of innovation.

The obtained results that contribute to the solution of the important scientific problem consists in arguing and demonstrating the interdependence and positive influence between the implementation of innovation management by the entrepreneurial sector in the Republic of Moldova and the level of competitiveness achieved by the studied entrepreneurs due to the practice of this type of management. Thus, at the state level the competitive advantage is strengthened and the competitiveness is increased, the stimulation of the economic growth take place.

The theoretical significance of the thesis consists in the investigation, interpretation and clear substantiation of the basic concepts; collection, interpretation and practical application of primary and secondary data; elaboration of the questionnaire for the collection of primary data, necessary to study the characteristics of the enterprises implementers of innovation management in the Republic of Moldova; reflection of the aspects of the multidimensional process of evaluation and impact of the organizational innovation activities with a specific focus placed on the innovation management, on the activity and competitiveness of the studied enterprises.

The applicative value lies in activating the mechanism for consolidating the innovation system in three higher education institutions in the Republic of Moldova and four abroad due to the development of subdivisions specialized in favoring and supporting innovation and innovative infrastructure a factor that directly contributes to the achievement of the objectives of the action plan for the implementation of the National Program in the fields of research and innovation for the years 2020-2023.

Implementation of scientific results. The most significant results were implemented by the State Agrarian University of Moldova, the Association for Supporting Innovation and Sustainable Development „Impulse”, Career Center at the State University of Languages and Social Sciences in Yerevan „BRUSOV”, University of Innovation in Minsk and II „Popov Serghei”, confirmed by documents implementing the scientific results of the doctoral thesis.

АННОТАЦИЯ

Елена СИМЧУК. «Усиление конкурентоспособности предпринимательского сектора в Республике Молдова через инновационный менеджмент», Диссертация на соискание учёной степени доктора экономических наук, Кишинэу, 2021

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 235 источников, 26 приложения, 128 страница основного текста, 37 рисунков, 42 таблицы. Результаты исследования были опубликованы в 11 научных статьях.

Ключевые слова: инновации; конкурентоспособность; инновационный менеджмент; организационные инновации; предпринимательский сектор; треугольник знаний; общество, основанное на знаниях; Национальная инновационная система.

Область исследования: инновационное управление в предпринимательском секторе Республики Молдова.

Цель и задачи работы. Целью дипломной работы является определение положительной взаимозависимости и влияния между внедрением инновационного менеджмента предпринимательским сектором в РМ и уровнем конкурентоспособности, достигнутым изучаемыми предпринимателями благодаря применению именно данного типа управления.

Задачами работы являются: изучение и систематизация доктрины, необходимой для глубокого, полного и всестороннего понимания основных понятий; анализ рейтинга конкурентоспособности и инновационности РМ на мировом уровне; сбор первичных данных; анализ инновационной активности исследуемых предприятий в РМ; демонстрация влияния инновационного менеджмента на инновационную деятельность и его роли в повышении конкурентоспособности предпринимательской деятельности; разработка практических рекомендаций и предложений по развитию национальной инновационной системы и продвижению модели, запущенной SMART Caffes.

Научная новизна и оригинальность работы основана на комплексном анализе научной литературы; выборе показателей для проведения многофакторного регрессионного анализа; разработке и апробации моделей многофакторного регрессионного анализа для оценки факторов, влияющих на эффективность управления инновационным предприятием; оценке качества эконометрической регрессионной модели; оценке влияния структурно-организационных и социально-экономических факторов на общий оборот предприятия и практические предложения по улучшению текущего состояния.

Решение научной задачи состоит в аргументации, демонстрации положительной взаимозависимости и влияния между внедрением инновационного менеджмента предпринимательским сектором в РМ и уровнем конкурентоспособности, достигнутым изучаемыми предпринимателями благодаря применению данного типа управления.

Принципиально новые научные и практические результаты заключаются в исследовании, объяснении и обосновании основных понятий; сборе, интерпретации и практическом применении первичных и вторичных данных разработка вопросника для сбора первичных данных, необходимых для изучения характеристик исследуемых предприятий и исполнителей инновационного менеджмента в РМ, чтобы отразить аспекты многомерного процесса оценки и влияния организационной инновационной деятельности с особым акцентом на ИМ, на активность и конкурентоспособность предприятия.

Теоретическая значимость исследования заключается в интерпретации и обосновании основных понятий, сборе, интерпретации данных и использовании первичных и вторичных данных. Кроме того, разработанный опросник для сбора первичных данных, необходимых для изучения характеристик изучаемых предприятий и внедрения инновационного менеджмента в Республике Молдова, отражает аспекты многогранного процесса оценки и влияния организационной инновационной деятельности с особым акцентом на инновационный менеджмент и его влияние на конкурентоспособность.

Прикладная ценность заключается в активизации механизма консолидации инновационной системы в трех высших учебных заведениях в Республике Молдова и четырёх за рубежом, в связи с созданием подразделений, специализирующихся на поддержке и развитии инноваций и инновационной инфраструктуры, что является фактором, напрямую способствующим достижению целей Плана действий по реализации Национальной программы в области исследований и инноваций на 2020-2023 годы.

Внедрение научных результатов. Наиболее значимые результаты реализованы Государственным аграрным университетом Молдовы, Ассоциацией поддержки инноваций и устойчивого развития «Импульс», Центром Карьеры при Государственном Ереванском Университете Языков и Социальных Наук «БРУСОВ», Университетом Инноваций в Минске и ИП «Попов Сергей», что подтверждено документами об использовании (внедрении) научных и практических результатов диссертационного исследования.

SIMCIUC ELENA

**SPORIREA COMPETITIVITĂȚII SECTORULUI
ANTREPRENORIAL DIN REPUBLICA MOLDOVA
PRIN PRISMA MANAGEMENTULUI INOVAȚIONAL**

**Specialitatea: 521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
(ÎN DOMENIU DE ACTIVITATE)**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 21.05.2021

Formatul hârtiei A4

Hârtie ofset. Tipar digital

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 1,0

Comanda nr. 12

Tipografia „PRINT - CARO”,
Str. Astronom Nicolae Donici 14 mun. Chișinău MD-2049
tel.(022) 85-33-86